

LUNDS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

**RAMAR OCH KRAMAR ÄR
VIKTIGA FÖR BARNNS SJÄLVBILD**
-en studie av föräldrastil och barns beskrivning av sig själva

Kristina Mårtensson
Monica Pihl

Kandidatexamensuppsats vt 2003

Handledare: Karin Stjernqvist
Examinator: Hans Bengtsson
Roger Sages

Abstract

The aim of the study was to determine whether, parenting styles of child – rearing impacted the children’s self-concept. The hypothesis was tested from two questionnaires. The inquiry measuring parenting styles, was investigated by the authors, using “To be a parent” from Maccoby and Martins’ schedule of different parenting styles. The children’s self – concept were measured adopting Ouvinen-Birgerstam’s, inquiry, “I think I am”. The participants were twenty-six, 16 year old children and fourteen of their parents. The sample was taken from two different schools. Although the sample was relatively small, the results showed a definite pattern. Children who scored higher on the self-concept questionnaire were from parents with an authoritative parenting style. Regarding our hypothesis that, the relationship between parents and children was better where parents answered the questionnaire, no significance was found.

Keywords: group identity, group socialisation, identity, parenting styles, self-concept, self-esteem, upbringing.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
Identitet och självbild	1
Gruppidentitet	5
Föräldraattityd	8
Tidigare forskning av föräldramönster	8
FRÅGESTÄLLNING	11
SYFTE	11
METOD	11
Procedur	12
RESULTAT	14
Enkäten - Att vara förälder	14
Självbeskrivningsformuläret - Jag tycker jag är	15
Hypotes 1	16
Hypotes 2	17
DISKUSSION	18
REFERENSER	22
BILAGOR	

Inledning

Identitet och självbild

Vad är identitet? Ordet identitet står för likhet, den relation som karaktäriseras av att den alltid råder mellan, och endast mellan, en individ (eller ett objekt) och individen själv (objektet självt) (Nationalencyklopedin, 1992). Detta stämmer när individen identifieras *som person*. När individen identifieras *med andra*, kan det för varje enskild individ finnas en mängd olika identiteter. Detta får inte sammanblandas med att inneha olika roller. En roll framförs inför andra, medan en identitet anger en tillhörighet. Vi kan ha en social, kulturell, etnisk identitet, en könsidentitet och en personlig identitet. I passet är man sig själv och ingen annan, medan man delar identitet med människor man har något gemensamt med (Liedman, 1999). Identiteten utgör en fast punkt i tillvaron. Från denna fasta punkt kan individen uppleva sig som en helt oberoende enhet, men ändå utvecklas i relation till andra. Den personliga identiteten handlar om den egna upplevda identiteten, som uppnås genom att individen tar ställning till vem han är, till vilka mål och värderingar han har. Evenshaug och Hallén (2001) ger följande beskrivning av begreppet identitet: En konsistent och sammanhängande upplevelse av sig själv – vem och vad man är. Det innebär att ens kunskaper, erfarenheter, värderingar, handlingar och attityder utgör ett integrerat helt (Evenshaug & Hallén, 2001). Känslan av avskildhet och självständighet, samt individens medvetenhet och upplevande av sig själv som en unik person växer paradoxalt nog fram ur ett ömsesidigt samspel med omgivningen. Relationer är viktiga för att få en identitet. Enligt Minuchin, har människans upplevelse av identitet två element: en känsla av att tillhöra och en känsla av att inte tillhöra (Minuchin, 1999).

Ett annat sätt att beskriva identiteten är att den är källan till att livet får en mening. Individen har ett namn, ett språk, lever i ett socialt och kulturellt sammanhang där det i någon form görs en skillnad mellan jag och andra, vi och de. I detta sammanhang vill individen känna sig och bli sedd som en unik person. Att inte veta vem man är, att ha en svag identitet, kan skapa en känsla av främlingskap, som i sin tur gör att individen upplever en känsla av tomhet och en avsaknad av mening i livet. Identiteten är inte gränsen mellan jag och andra, utan snarare en ömsesidig social och kulturell gemenskap tillsammans med andra. Det är i denna gemenskap som individen finner sina egna värden och mål.

I den psykologiska litteraturen jämföras ofta den personliga identiteten med självbilden. Självvet kan här ses som det medvetna jaget, det som upplever och uppfattar den personliga

identiteten. Bilden är den sociala spegeln, hur vi tror att andra ser på oss. Självet är ett svårdefinierat begrepp, då det egentligen innefattar många olika tillstånd, vilket avspeglas i den språkliga variationen, självbild, självkänsla, självvärdering med flera. Det biologiska tillstånd som definierar självet förutsätter att ett stort antal system i hjärnan är aktiva, liksom också ett stort antal kroppsliga system (Damasio, 1999). Enligt Damasio (1999) utgör den neurala basen för självet två olika uppsättningar representationer som kontinuerligt återskapas i medvetandet. Den ena gruppen rör centrala händelser i individens livshistoria. Dessa händelser som spänner över ett brett spektrum av kategorier. De definierar oss som personer: vad vi gör, vad vi tycker om och inte tycker om, vilken typ av föremål vi använder oss av, vilka platser vi besöker och vilka handlingar vi utför. Dessa händelser skapar i vårt medvetande mentala bilder (topografiskt organiserade sensoriska kartbilder), som när de aktiveras återskapar upplevelsen av en personlig identitet. Den andra uppsättningen representationer som bidrar, är kroppens tillstånd. Det tillstånd som kroppen befinner sig i, just i det ögonblick sinnen blir varse företeelsen "X". Damasio (1999) tänker sig också en tredje part som mottar signaler både från representationen av föremålet och från representationen av självet, just i det ögonblick när organismens tillstånd påverkas och förändras av representationen av föremålet. Denna tredje part kan ses som ett sammankopplat mönster av neurala aktiviteter som stund för stund ordnar och kartlägger organismens fysiska struktur, ett neutralt självt som individen inte är medveten om. Det innehåller ingen verbal struktur, ingen perceptuell kraft och ingen egen kunskap (Risholm Mothander & Havnesköld 2001).

William James (Harter, 1999) har i sina studier om självet, formulerat en skillnad mellan det subjektiva och objektiva självet. I det subjektiva självet (the I-self), inkluderar James komponenterna:

1. självmedvetenhet (self-awareness), som är en uppskattning av de inre tillstånden, behoven, tankarna och känslorna.
2. självverksamhet (self-agency), som är känslan av att vara upphovet till sina tankar och handlingar.
3. självkontinuitet (self-continuity), som är känslan av att förbli samma person över tiden.
4. självsammanhang (self-coherence), som är en stabil känsla av självet som en enda, sammanhängande, avgränsad entitet.

Det objektiva självet (the Me-self) delar James in i det materiella självet (såväl kropp som ägodelar), det sociala självet (egenskaper igenkända av andra) och det spirituella självet (en

kärna bestående av tankar, dispositioner, moraliska omdöme). Det är självet som objekt som man tittar på i självskattningsstudier och i studier av självbilden (Harter, 1999).

Hur formar vi vår bild av oss själva? Som tidigare påpekats är omgivningen viktig och speciellt relationerna till människorna i omgivningen. G H Mead citerad i Evenshaug & Hallen (2001) som delvis var påverkad av James, såg självet som en social konstruktion och menade att vår jagbild skapas genom ett symboliskt samspel med de människor som omger oss. ”Vi försöker betrakta oss utifrån någon annans perspektiv, se oss själva med andra ögon och anamma den andres attityder gentemot oss”. I detta samspel fyllde språket en viktig funktion, liksom de signifikanta andra. Dessa signifikanta andra varierar med åldern. För de små är det i första hand föräldrarna och den närmsta familjen, medan lärare och kamrater efter hand får en alltmer framträdande plats. Det centrala i Meads synsätt är att objektsjaget (”me”) betraktas som en produkt av den sociala kommunikationen och anpassningen, och i den bemärkelsen speglar jaget samhället, medan subjektsjaget (”I”) speglar jaget i sig som ett objekt, i syfte att anpassa handlingarna så att de leder till önskade responser från andra personer (Lyon, 2000).

Även den kognitiva förmågan är avgörande för vår självbild. Det lilla barnets självbild formas utifrån andra förutsättningar i tankeförmågan än exempelvis tonåringens. Medan små barn mest lägger märke till yttre aspekter av sig själva och andra människor, kan äldre barn även uppfatta inre egenskaper (Evenshaug & Hallen, 2001). Jagupplevelsen utvecklas gradvis och i viss mån parallellt med den kognitiva utvecklingen, även om den viktigaste faktorn är samspelet med omgivningen. Det första samspelet med omgivningen börjar när barnet föds. Spädbarnet innehar reflexiva färdigheter och en inlärningsförmåga som utgör ett stöd för utvecklingen av det sociala samspelet (Smith, 2000). Vid cirka 15 månaders ålder börjar barnet utveckla sitt första jagbegrepp. I förskoleåldern är barnen i huvudsak fokuserade på egenskaper som de kan konkret beskriva. Vid sex till sju års ålder har barnet uppnått en relativ stor självständighet. Från och med nu sker barnets identitetsutveckling i två olika system, familjegruppen och kamratgruppen (Risholm Mothander & Havnesköld, 2001). Den egna identiteten kommer nu att bekräftas av kamraterna. När barnen kommer upp i tonåren sker det viktiga förändringar i jaguppfattningen. Den kognitiva mognaden möjliggör ett abstrakt och hypotetiskt tänkande (Smith 1999), som resulterar i reflektioner över sina egna och andras tankar.

Den självbild som och känsla av tillhörighet som barnet tidigare haft i familjegruppen, ifrågasätts nu. Enligt Erikson (1979, 1993) går individen igenom åtta psykologiska stadier under sin utveckling av jaget. Han ansåg att hela livscykeln var viktig, men ungdomstidens

sökande efter en ny identitet är en alldeles speciell period i utvecklingen. Erikson använder termen identitetskris för att beskriva den känsla av förvirring och till och med ångest som ungdomarna kan uppleva i sin kamp för att hitta en tydlig identitet och en stabil jagbild. Senare undersökningar har dock visat att majoriteten av alla ungdomar mellan 12 och 18 år har en diffus eller övertagen identitet, och att de flesta först efter 20 års ålder har etablerat en fast identitet (Evenshaug & Hallen, 2001).

Hur uppfattar vi oss själva? Individens självuppfattning varierar från kultur till kultur, och från tid till tid. I vårt västerländska samhälle är en strävan mot oberoende och självständighet viktig, liksom att kunna förverkliga sina inre drömmar och mål, att bli något och att vara populär. För att mäta självkänslan kan olika självbeskrivningar användas. De är utformade som frågeformulär och mäter olika aspekter av jagbilden och självkänslan. Det man mäter är i huvudsak individens värdering av sig själv utifrån sin uppnådda jagbild, speglad i andras uppfattning. Denna självvärdering är inte enhetligt positiv eller negativ, utan kan variera beroende på vilken del av jagbilden som bedöms. I en insändarsida för ungdomar under sjutton år illustreras självuppfattningens komplexitet på följande sätt:

” Jag är ingen forskare eller nåt, men jag tror att man har olika sorters självförtroende. Några exempel: Vissa tycker att de inte är snygga och försöker göra allt för att bli smalare och snyggare på alla vis, men de kan samtidigt vara stolta över till exempel sitt skolarbete. Andra gillar sitt utseende men är jätterädda för att prata inför folk. Vissa är jätteöppna, trevliga och modiga fast de känner sig rädda av att ha annorlunda kläder.” (SDS, 2003-05-18).

Hur vi uppfattar oss själva hänger dels samman med vilket sammanhang individen befinner sig i, dels vilken jagbild individen har, men det hänger också samman med rådande värdegrund hos individen och i samhället. James uttryckte självkänslan i den numera berömda formeln (Harter, 1983):

$$\text{Self-Esteem} = \frac{\text{Success}}{\text{Pretensions}}$$

Självkänslan blir här beroende av hur väl individen lyckas i förhållande till de krav och de mål individen har ställt. Till exempel om individen inte har ambitioner att lyckas inom idrott så påverkar ett misslyckande inte självkänslan negativt. Dock går det inte att bortse från att det sociala sammanhanget och de kulturella värderingarna styr de uppsatta målen och kraven.

Gruppidentitet

En social grupp består av två eller flera personer med ett socialt samspel för en ömsesidig påverkan. Alla i en grupp ska vara ömsesidigt beroende av varandra, alltså det den ene gör ska få betydelse för den andra. Gruppåverkan behöver dock inte vara ömsesidigt beroende för även grupper som vi inte är medlemmar av påverkar oss. Bildandet av gruppen kan vara att man vill jämföra sig socialt. Behovet av att ge med oss av våra erfarenheter och att få våra uppfattningar värderade är stort. Vi vill även jämföra oss med jämlingar och söker oss oftast till samma ålderskategori.

Redan för hundra år sedan gav William James citerad i Stensassen & Sletta (2000) uttryck åt att våra sociala relationer har stor påverkan på vår självuppfattning. Han pekade på att det fanns lika många sociala jag som det antal människor som känner personen. Vid varje social kontakt visar man således olika sidor av sig själv, för att passa in i sammanhanget. William James menade att ett möte mellan två personer kan bli mycket komplicerat. När två individer möts blir det ett möte på sex. Först en person som den själv uppfattar sig, sen den personen som den andre ser den, och till sist den person som den ”verkliga” är, gånger två.

Vem är det då som påverkar och skapar vår självbild? Rosenberg (1979) citerad i Stensassen och Sletta (2000) anser att det finns en viss ordningsföljd för signifikanta personer som påverkar barns självbild det är i ordningsföljd: mor, far, syskon, lärare, vänner och klasskamrater. Men det är inte detsamma som att det är något som är slutgiltigt avgörande, utan det beror framförallt på hur kontakten är mellan barnet och den andre. För att barnet ska låta sig påverkas behövs en viss anknytning och ett respektutbyte som ligger till grund för hur mycket barnet ska ta till sig.

Det är viktigt för vår självbild med en bra kontakt med andra, den kan annars bli negativ vilket leder till otrygga rädda barn och i sin tur ger det otrygga vuxna i sociala situationer. Dålig självbild kan även generera till ouppmärksamma, okoncentrerade individer och leda till en viss misstro gentemot andra. Det är speciellt till nackdel i arbetslivet i synnerhet vid motgångar. Det kan bli svårt att vända motgångar till utmaningar, vilket en positiv självbild annars kan göra.

Grupptruck är stort. Det finns normer som vi anpassar och rättar oss efter trots att den egna rätten att bestämma blir mindre. Aronsson (1994) benämner två sorters social påverkan, normativ och informativ. Den normativa påverkan är att vi behöver andras acceptans. Vi vill ha positiv respons ifrån andra. Detta visar sig i det vardagliga livet med att vi gör vad andra

gör och vad som förväntas av oss. Den normativa påverkan är även mycket hög den kan till och med tvinga människor att gå emot de egna övertygelserna, bara för att de inte vill förlora sin sociala plats. Den informativa påverkan är att vi vill veta vad som är ”rätt” när vi kommer i nya situationer. När vi vet hur vi ska bete oss inträder en viss trygghet och den informationen får vi lättast ifrån vad andra säger och gör. I den informativa normen kan man skilja på fysisk- och social verklighet. Den fysiska verkligheten är synlig information exempelvis trafikskyltar medan den sociala verkligheten är handlingar, vad andra gör och säger samt vilka åsikter som uttalas.

Det finns perioder i livet som känns osäkrare än andra när det gäller självbilden. En stor sådan är pubertetsutvecklingen. När osäkerheten i barnets väg in i vuxenvärlden är som störst är det till den sociala verkligheten som barnet söker sig. Här står föräldrarna för det som varit och de jämnåriga vännerna för nutiden som får en stor betydelse i den ungas liv. Grupptillhörigheten är av vikt för att visa att den unga är något. En annan betydande sak i identiteten är stil såsom kläder, frisyrer och musik, något att uppvisa för andra. I gruppen får man en trygghet och kan undanhålla osäkerheten. Nu är föräldrarna viktiga för den ungas vägledning i viktiga beslut men samtidigt vill barnet ha stor distans till både föräldrar och andra signifikanta vuxna (Stensaasen & Sletta, 2000).

Under tonårsperioden byter man gärna ut föräldrar mot en kamratgrupp. Dock inte helt och hållet då man tar med en del av föräldrarnas fostran till gruppen. Det innebär att de normer man har fått hemifrån plus gruppens normer är de som blir en grund för den kommande identiteten, den vuxna. Kamratgruppen har större inflytande än föräldrarna under tonårsperioden men föräldrarna har fortfarande en stor betydande roll. Är stödet hemifrån inte tillräckligt stort så hittar den unga snabbt en förebild i gruppen. Sandström (2000 s.153.) kallar detta ”gängförälder” med typiska karaktäristiska såsom: Grupplojalitet, moraliska värden som är i konflikt med samhällets, vägran att beakta auktoriteter utanför gänget, gruppegoism på bekostnad av samhällssolidaritet och laglydighet.

I en studie om kriminalitet gjord 1985 av Eliott m.fl. citerad i Sandström (2000) framgick det att en obefintlig kontakt med familj och skola leder lättare till grupper med kriminella och missbrukande.

Visst påverkar föräldrar sina barn men finns de effekterna kvar i andra sammanhang? Det är en fråga som Harris ställer sig. Hon tycker att den största delen av forskningen bara mäter att ”föräldrabetendet påverkar barnets beteende i föräldrars närvaro och i sammanhang som är förknippade med föräldern” (Harris, 2001s.117). Då kan vi heller aldrig veta om föräldrarna har någon betydelse utanför hemmet. Den sociala fostran påverkar i stor

utsträckning barnets personlighet och därmed även självbilden. Harris uppger att gruppsozialisationen är så stor att föräldrabetendet får vika för hur barn blir. Hon kallar detta för gruppsozialisationsteori. Det innebär att barnets sociala fostran är att lära sig passa in i det samhälle som de befinner sig i. De lär sig snabbt till vilken grupp de tillhör och anpassar sig till majoriteten för att sedan ta med sin nya identitet vidare i sin utveckling. Barn identifierar sig med en grupp, en tillhörighetsgrupp vanligtvis klassen de går i, vilket oftast sker frivilligt och per automatik. Det är till och med så beskaffat att barn även identifierar sig med den grupp de blir utstötta ifrån. De gör allt för att likna sina kamrater. Med grupp menas då inte bara att det är en kamratgrupp utan en så kallad referensgrupp. Alltså trots att gruppen inte vill veta av barnet påverkar gruppmedlemmarna det. Det gör att självbilden kan bli bestämd utifrån referensgruppens syn på barnet och i sådan fall spelar föräldrastilen mindre roll.

Ett bra självförtroende får man inte av föräldraförhållandet enligt Harris (2001) utan av kamratgruppen. Det som sätter djupast spår och håller i sig är om man har en låg status i kamratgruppen om man ens tillhör någon grupp. Att det är så här är av det enkla skälet att barn inte vill vara annorlunda eftersom det inte ska vara så i en kamratgrupp. Detta menar Harris att föräldrar aldrig kan göra något åt. Vad de kan göra är att se till att barnet klär sig ungefär likadant som kamraterna och minimera eventuella fysiska defekter såsom sneda tänder, dålig hy etcetera.

En annan sak hon poängterar är att det inte är fel att var föräldracentrerad när det gäller uppfostran. För hur skulle annars föräldrarnas liv vara? Föräldrar ska således bestämma för att de vet mer och framför allt för att deras liv ska blir drägligt. Harris (2001) menar att föräldraskapet är överskattat. Det enda som visat sig när föräldrarna tror att det är de som har makten över sitt barns självuppfattning är en ångest och otillräcklighet samt att de är livrädda för att göra fel.

Harris ponerade hypotes om gruppens betydelse är ”gruppen är barnets naturliga miljö”. (Harris, 2001 s.447). Det är följaktligen under barndomen som barnen lär sig vara de människor som de förväntas att bli. De genomgår en socialisationsprocess för att anpassa sig till sina likar. Således blir det inte naturligt att barn identifierar sig med sina föräldrar utan med sina jämlingar och oftast med samma kön. Harris menar att kamratgruppen är den som för kulturen vidare. Man kan till exempel se det när det gäller språket. Barnens modersmål etablerar sig redan i förskolan vilket visar sig när de kommer hem och pratar likadant som sina kamrater. Harris säger: ”att barn utvecklas till samma sorts vuxna om deras liv utanför hemmet skulle se likadant ut, om de gick i samma skola och bodde i samma område även om de fick andra föräldrar” (Harris, 2001 s.449).

Förutom grupptillhörigheten är även den ”bästa vännen” viktig, oftast är den av samma kön. Gruppen är speciellt viktig i tonåren. När barnet ska slå sig fri från barndomen och föräldrarna för att hitta sin egen identitet är det viktigt med någon jämlike. Föräldrarnas stöd och värderingar är inte längre tillräcklig för att veta vem man är och uppleva den frihet och det oberoende av föräldrarna som behövs för det nya livet, livet som vuxen (Wrangsjö, 1995).

Föräldraattityd

Föräldrar kan mer eller mindre omedvetet vara orsak till sina barns dåliga självkänsla. Ett inte alltför ovanligt föräldrabeteende enligt Dyer (1985) är att föräldrar faktiskt orsakar den dåliga självbilden hos sitt barn. Dyer menar att genom att tilltala våra barn med att de är duktiga eller inte duktiga, bra eller inte bra i olika vardagliga situationer försämrar barnets känsla av egenvärde. Ett uttalande som ofta förekommer är: ”Du är en duktig pojke – mamma älskar dig när du plockar upp dina kläder” (Dyer, 1985 s.42). Ett sådant uttalande kan resultera i att de inte tror att de duger mer än när de gör som föräldrarna säger. Barn vill ju göra det som föräldrarna tycker är bra. Ett annat vanligt sätt är när man endast uppmärksammar barnet när det gör något olämpligt. Detta sker ofta i skolmiljö och i värsta fall kan det framkalla en misstro mot vuxna. En annan tyvärr mycket vanlig företeelse är alla oförargliga smeknamn som föräldrar kallar sina barn. Små uttryck såsom tjockis, klumpeduns, fegis, dumbom, klant kan cementera känslan av att barnet är värdelöst och vidare kan det förenas med självbilden. Det finns många liknade sätt som både föräldrar och lärare omedvetet bidrar till för att införliva självbilden.

Dyer (1985) framställer en anledning om föräldrar som ger barn dåligt egenvärde. Det kan vara viktigt för dessa föräldrar att ha rätt. Föräldrarna ser till att barnen är beroende av dig och de kan därmed minska eventuella konflikter och få ett övertag eller en makt som annars saknas i deras liv (Dyer, 1985).

Tidigare forskning av föräldramönster

I en tidig studie presenterade Baumrind (1967) föräldrars inverkan på barns självförtroende. Undersökningen gjordes på en grupp barn i förskolan. Hon delade in barnen i tre grupper varav grupp I bestod av barn som var självsäkra och belåtna, i grupp II var barnen återhållsamma samt reserverade och i grupp III var självsäkerheten låg och barnen vågade inte riktigt upptäcka nya erfarenheter. Utifrån dessa grupper observerades föräldrar och barn i en strukturerad naturlig miljö. Baumrind åsyftar att barn har en stark relation med sina föräldrar,

det är av dem barnen lär sig hur de ska tänka, prata och relatera till samhälle och till andra människor. Teorin utgår således ifrån att det är föräldrarnas olika stilar som påverkar barnets uppförande. Föräldrar till barnen i grupp I var märkbart mer kärleksfulla, krävande och förstående och barnen visade hög kompetens och mognad. I grupp II där barn genomgående kände ett visst missnöje hade överlag föräldrar som var bestämda, straffande med en mindre kärleksfull kontakt. Slutligen de barn som var i grupp III var omogna och hade ett större föräldrabeloende. Föräldrarna här var ambivalenta och hade ingen riktig kontroll men visade sig ändå kärleksfulla gentemot barnen.

Föräldrarna delades efter studien in i tre typer av föräldrabetende (Hwang 1996).

- Auktoritativ är när föräldrarna har tydliga gränser samtidigt som de visar en stor respekt och är kärleksfulla gentemot barnen. Även om det ställs krav hindrar det inte att barn får stort utrymme för sin egen upptäckarglädje. Det gör att de får hög självtillit och hög självsäkerhet.
- Auktoritär är när föräldrarna vill ha en maktkontroll som inte bör ifrågasättas av barnen men som bestraffas om den inte åtlöds. Kraven är mer av princip och det ges inga förklaringar till varför de ställs. Auktoritära föräldrar ger sällan beröm och visar väldigt lite kärlek. Denna uppfostringsstil gör oftare barn osäkra vilket ger en dålig självkänsla. De kan bli mindre populära med jämlingar och prestera sämre i skolan.
- Eftergiven (tillåtande) föräldrastil är när det visas stor värme och mycket kärlek men utan några krav som ställs. Utan den disciplinen har barn svårare att ta eget ansvar och har även svårt att bry sig om andra.

Maccoby och Martin (1983) presenterar ett fyrfälts-schema som beskriver ett föräldramönster för barns beteende i olika situationer. De fyra föräldrastilarna är auktoritativ, auktoritär, eftergiven och oengagerad. Det har gjorts ett flertal studier sedan Baumrinds indelning av föräldrar 1967 men enligt Maccobys och Martins (1983) artikel är många forskare eniga om att föräldrarnas gestaltning har en betydande roll i barns självbild. När det gäller de auktoritära föräldrarna visar det sig att de barn överlag har sämre självbild och extern locus av kontroll.

I den eftergivne föräldrastilen som Baumrind (1967) tar upp fanns det en del föräldrar som drog mer åt en likgiltig föräldragrupp och som enligt Maccoby och Martin passar bättre i ett eget fält, de oengagerade. När det gäller hur barns självbild till eftergivna föräldrar blir så har barnen ofta ett större beroende och svårt med ett eget ansvarstagande. Däremot auktoritativa föräldrars barn är i helhet den grupp som den större delen av forskare är eniga om har bäst självbild. Patterson (1982) citerat ur Macobby och Martin (1983) poängterar, efter

att studerat familjer med problem i interaktionen barn-föräldrar, vikten av gränssättning och att tidigt vara klar över vilket beteende och vilka regler som gäller för barnen. När barn har ett oacceptabelt uppförande visar det sig att många föräldrar är vad Patterson kallar "sibling parent" (Maccoby & Martin, 1983 s.47) vilket innebär att föräldrar agerar som om de själv också är barn.

Oengagerade föräldrar är det fältet som skiljer sig mest i fråga om barns uppförande. Det kännetecknas av att föräldrar är självcentrerade antingen för att de har så mycket eget i sitt liv så att tid för barnen uteblir eller att de inte bryr sig av den anledningen att de inte vill. Barn till dessa föräldrar får varken en varm eller en kärleksfull omtanke och därför känner de sig inte älskade. De får heller inte några regler och någon vägledning som hjälper dem att etablera en inre kontroll och självdisciplin. Det visar sig att barnet blir osäkert och undvikande redan som litet spädbarn. Det blir ofta relationsstörningar med både jämlikar och vuxna i skolan. Barnet visar sämre prestation och tenderar att bli impulsiv och aggressiv.

Pulkkinen (1982) citerat ur Macobby och Martin (1983) gjorde en longitudinell studie som bekräftade vikten av föräldrars engagemang för barns uppförande. I undersökningen fick barnen beskriva sig själv när de var i åldern 8,14 och 20 och deras föräldrar blev intervjuade då barnen var 14 år gamla. De två dimensionerna som Pulkkinen presenterade ifrån den studien var barncentrerade- och föräldracentrerade föräldrar. Barn till barncentrerade föräldrar visade sig få ett stort ansvarstagande, bli sociala och besitta en bra kommunikation med sina föräldrar. Däremot de föräldracentrerades barn hade svårt att kontrollera sina känslor, hade problem i skolan och ägde sällan något speciellt mål i livet. Dessutom hade dessa barn vid 20 års ålder oftare problem med droger och hamnade mer ofta i fängelse.

I en studie gjord av Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts och Dornbysch (1994) har föräldrastilarna auktoritativ, auktoritär, eftergiven och oengagerad använts för att mäta tonåringars anpassning och kompetens i skolmiljö. Studien omfattade 4000 skolelever mellan 14-18 års ålder. Precis som tidigare forskning visat så är den auktoritativa föräldrastilen den som får högst poäng och lägst poäng visade barn från hem med oengagerade föräldrar. Barn som kom från ett hem med auktoritära föräldrar presterade relativt bra i skolan men hade ett dåligt självförtroende. Den eftergivne föräldrastilen visade sig ha barn med dåligt uppförande i skolan men med bra social kompetens och en hög dos självsäkerhet. Dessa barn hade även svårt att hantera alkohol och droger.

Tidigare forskning har visat att för att höja barns självbild behövs det föräldrar som sätter tydliga gränser samtidigt som de visar stor ömsesidighet. Det räcker således inte att man vill väl och älskar sina barn. Viktiga begrepp för en bra självbild är följaktligen ramar och kramar.

Frågeställning

De frågeställningar som författarna ställer är:

1. Har föräldrars stil att uppfostra sina barn ett inflytande över barnens självbild?

Vår hypotes är att kärleksfulla föräldrar med tydliga ramar får barn med bra självbild.

2. Finns det en bättre relation till föräldrarna och familjen för de barn vars föräldrar svarat på enkäten att vara förälder?

Vår hypotes är att det finns en bättre relation mellan föräldrar och barn där föräldrarna svarat på enkäten.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka om det finns ett samband mellan föräldrars stil att uppfostra sina barn och barnens självbild.

Metod

I undersökningen har två sorters enkätformulär använts. Enkäten ”Jag tycker jag är” av Ouvinen-Birgerstam (1999), mäter barns- och ungdomars självvärdering och enkäten ”Att vara förälder” (bil.1) mäter föräldrars uppfostringsstil. Enkäten ”Jag tycker jag är” finns i två versioner, en för barn i lågstadiet (L) och en för barn i mellan- och högstadiet (MH). Den som använts i denna studie är riktad till barn i mellan- och högstadiet. På enkätens framsida finns instruktioner om dess konfidentiellitet och frivillighet och vidare på nästa sida finns frågor om barnets kön och skola. Eftersom undersökningen var anonym ströks raden med namn innan enkäten lämnades ut. Även muntliga instruktioner gavs innan enkäten besvarades av barnen.

Självvärderingsenkäten består av sjuttio två frågor som är indelade i tre olika komponenter, fysiska egenskaper hos individen, psykiska egenskaper hos individen och individens relationer till andra, och fem delskalor. De olika delskalorna är: 1. fysiska egenskaper 2. färdigheter, talanger, begåvning 3. psykiskt välmående 4. relationer till föräldrarna och familjen 5. relationer till andra.

Det är bara delskalan ”relationer till föräldrarna och familjen” som använts för en separat mätning. Anledningen till att familj och relations delen använts var för att se om det fanns

något förhållande mellan barnens relation till familjen och föräldravaret samt barnens självbild och relation till föräldrarna.

Formuläret som barnens föräldrar skulle besvara är konstruerat av författarna och består av fem fiktiva situationer som inte är alltför ovanliga i ett hem med tonåringar. Frågorna var ställda så att föräldrarna kunde ge ett öppet svar om vad de ansåg i de olika situationerna och om hur de skulle ha agerat i samma läge. Enkäten inleddes med instruktioner och en fråga om vem som fyllde i formuläret.

Procedur

En liten förundersökning gjordes på enkäten ”Att vara förälder” för att kontrollera om frågorna var relevanta för studien. De tillfrågade var tre mammor med barn i ålder 10–16 år. Dessa mammor valdes utifrån ”närhetsprincipen”.

De barn och föräldrar som sedan medverkade i huvudundersökningen kontaktades via deras lärare. Först kontaktades respektive lärare på båda skolor och tillfrågades om de var intresserade att delta och därefter kontaktades rektorerna på Jonebergsskolan i Simrishamn och Liljeborgsskolan i Trelleborg. När lärare och rektorer hade givit sin tillåtelse och lärarna besökts och fått instruktioner skickades ett brev hem med de elever som undersökningen gällde. Brevet till föräldrarna innehöll de fem situationsfrågor som var underlag till föräldrastilarna samt ett presentationsbrev (bil.2) om vad undersökningen skulle mäta och vilka som utförde den.

Medverkande i undersökningen var tjugosex barn med fjorton föräldrasvar. Det var nitton barn från en högstadieskola i Simrishamn och åtta barn från en högstadieskola i Trelleborg samt föräldrasvaren från Simrishamn var tio och från Trelleborg fyra. Samtliga barn gick i årskurs nio. Föräldraenkäten besvarades av tio mammor, två pappor och två föräldrapar. Tanken med valet av skolor var att de inte skulle komma från en specifik stadsdel som gärna sker i större städer såsom i t.ex. Malmö och Lund. Orsaken var att den socioekonomiska spridningen möjligen blev större.

En vecka efter att breven var föräldrarna tillhanda delades enkäten ”Jag tycker jag är” ut till barnen och den samlades in direkt på plats. Då undersökningen var helt anonym fanns det ett frankerat svarskuvert där föräldrarna kunde skicka sina svar via post direkt till författarna. För att kunna para ihop rätt barn med rätt föräldrar var både barnens och föräldrarnas enkäter numrerade. Barnens enkäter och breven till föräldrarna numrerades av deras lärare som sedan sände breven vidare till föräldrarna via barnen. På så vis såg lärarna aldrig den ifyllda föräldraenkäten och vi såg inte vilket barn som fyllde i vilken enkät.

Självskattningsformuläret ”Jag tycker jag är” bestod av sjuttiotvå frågor som analyserades utifrån Ouviaen-Birgerstams manual när alla formulär var klara. Först räknades poängen på självbilden ut för varje barn och därefter räknades poängen på den del som representerade individens relation till familjen. Föräldraenkätens fem olika situationer analyserades efter Maccoby och Martins (1983) fyrfälts schema på föräldrastilar.

	<i>Accepting Responsive Child-centered</i>	<i>Rejecting Unresponsive Parent-centered</i>
<i>Demanding, controlling</i>	Authoritative- Reciprocal High in bidirectional communication	Authoritarian Power assertive
<i>Undemanding, low in control attempts</i>	Indulgent	Neglecting, ignoring, indifferent, uninvolved

A two-dimensional classification of parenting patterns.

(Maccoby och Martin, 1983s.37)

De fyra olika föräldrakategorierna som använts numrerades och är som följer:

1. Auktoritativ
2. Auktoritär
3. Eftergiven
4. Oengagerad

Utifrån ovan kategoriserade föräldrastilar har ett antal nyckelord till varje kategori använts för att kunna granska svaren. Nyckelorden till varje kategori är:

Auktoritativ – barncentrerad, responsiv, krav, tolerant, tydliga gränser, ömsesidig, tvåvägskommunikation och kärleksfull.

Auktoritär – föräldracentrerad, maktfullkomlig, strikta gränser, envägskommunikation, ytlig och straffande.

Eftergiven – barncentrerad, ömsesidig, inga krav, kärleksfull utan gränser, för toleranta och tvåvägskommunikation.

Oengagerad – föräldracentrerad, oengagerad, likgiltig och kärlekslös.

För att få en högre reliabilitet på föräldraenkäten analyserades hälften av svaren av respektive författare för att sedan byta. Svaren noterades och placerades i respektive kategori.

De svar som inte överensstämde med bådas kategori placering diskuterades utan större problem fram till en gemensam stil. Det var dock två svar som båda var oeniga om vilken sorts föräldrastil vederbörande förälder passade in i. Det löstes dock med hjälp av, en i ämnet insatt tredje part, vår handledare Karin Stjernqvist.

Vid tiden för när sammanräkningen skulle påbörjas hade vi endast fått in åtta föräldrasvar vilket var mindre än vi räknat med. Därför skickades en påminnelse ut till föräldrarna via lärarna. Till Simrishamn var det en skriftlig påminnelse (bil 3) och till Trelleborg en muntlig och bägge gav resultat vilket visar att vi till slut kunde sammanställa fjorton enkätsvar.

När detta var klart återstod sammanställningen av all data för att kunna se något samband och så klart för att få svar på våra frågeställningar.

För att få fram resultatet användes datorprogrammet SPSS 9.0, som är ett statistikprogram för psykologiforskning. Resultatet från insamlad data matades in till variabler och kategorier för de statistiska test som krävdes för att få svar på undersökningens frågeställning. För att se ett samband mellan självbild och föräldrastil har en scatter-graf använts för att tydliggöra resultatet samt kunna föra ett resonemang.

Resultat

Enkäten – Att vara förälder

Fjorton enkäter besvarades av utskickade trettio (47 %). Tio enkäter var besvarade av ”mammor”, två av ”pappor” och två enkäter var besvarade av både ”mamma och pappa”. Samtliga svar visade på ett bra engagemang och intresse i barnens tillvaro, samt en medvetenhet om det rådande samhällsklimatet, t ex debatten om piercing och tatuering. Svaren visade också överlag att relationen till barnen byggde på ett ömsesidigt förtroende och en vilja att samtala med barnen om problem som uppstår. Det som gjorde att det trots allt gick att göra en kategorisering, var på det sätt föräldrarna satte gränser, samt hur kraven på barnen ställdes. I åtta av svaren var gränserna tydliga, och även om tolerans och ömsesidighet fanns, var kraven också tydligt ställda. Dessa åtta svar placerades i kategori ett, den auktoritativa föräldrastilen. I ett av svaren fanns det inslag av både den auktoritativa stilen och den auktoritära stilen. Denna enkät var besvarad av båda föräldrarna. Den slutliga bedömningen lutade åt den auktoritära stilen, då gränssättningen i två av frågorna var väldigt sträng. De övriga fem svaren visade på ömsesidiga och goda relationer till barnen, men var något svagare i gränssättningen och kraven, och bedömdes därför tillhöra kategorin eftergiven föräldrastil.

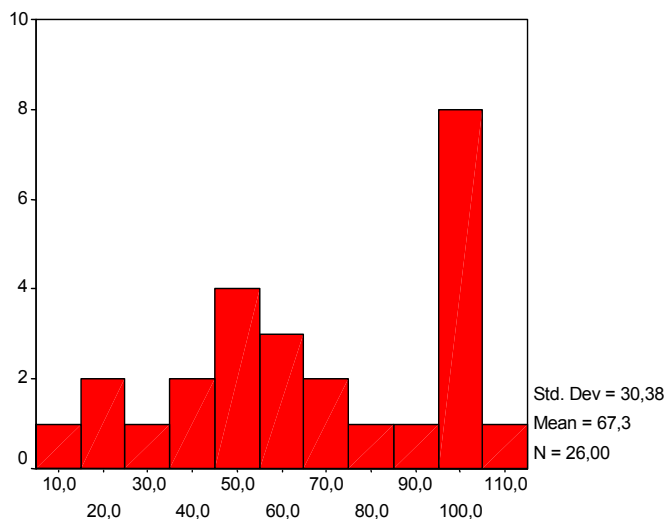
Den fjärde kategorin, den förnekande föräldrastilen fanns inte representerad och inget i något av svaren tydde på att föräldrarna inte brydde sig om sina barn.

Tab 1 Enkäten – Att vara förälder

kategori	N
auktoritativ	8
auktoritär	1
eftergiven	5
oengagerad	0

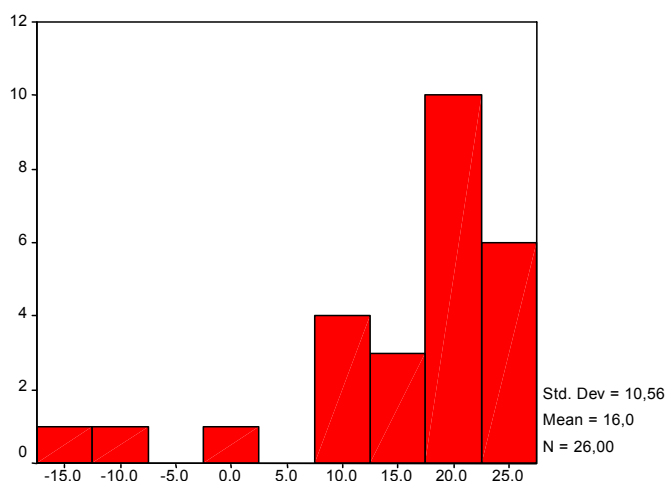
Självbeskrivningsformuläret – Jag tycker jag är.

Tjugosex formulär insamlades av trettio utdelade (87 %). Nitton formulär var besvarade av flickor och sju av pojkar. Medelvärdet (se figur 1) för hela skalan blev 67, 3 poäng. Medelvärdet för pojkarna i studien var 70,5 poäng och för flickorna 66 poäng.

Figur 1. Poängfördelning över självbilden.

Medelvärdena i denna studie ligger inom ramen för den norm, som presenterats i manualens standardiseringsdata, som i årskurs 9 är 63,9 poäng för flickor och 72,3 för pojkar. (Ouvinen – Birgenstam, 1999). Undersökningens lägsta värde är 5 poäng, medan det högsta är 108 poäng.

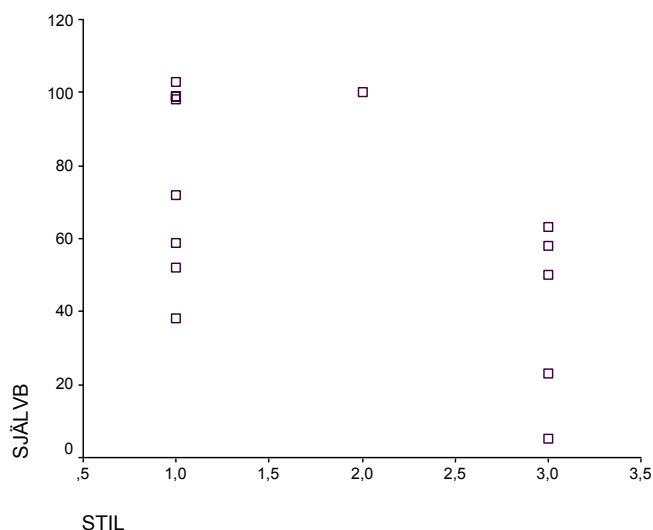
Figur 2. Poängfördelning över delskalan "relation till föräldrar och familj".

Den i studien använda delskalan "relation till föräldrar och familj" fick medelvärdet 16 poäng för hela gruppen (se figur 2). Medelvärdet för flickorna var 17,6 poäng och för pojkarna 11,4 poäng. Undersökningens lägsta värde är -14 p medan det högsta är 27 p.

Även sambandet mellan föräldrarelationen och självbilden undersöktes. Denna fick följande värde: $r = 0,74$; $r^2 = 0,54$. Detta innebär att poängen på föräldrarelationen och självbildspoängen har ett starkt samband.

Hypotes 1

Den första hypotesen som ställdes var om föräldrar med tydliga ramar får barn med en god självbild. Det som ställdes mot varandra här var föräldrastilen och självbilden. Resultatet presenteras här in i en graf där ena variabeln (självbilden) består av råpoäng och den andra variabeln (föräldrastilen) är indelad i kategorier (figur 3). Resultatet visar att den auktoritativa stilen (1) är den som är relaterad till den högsta poängen på självbildstestet. Hälften av svaren i denna kategori ligger samlade runt 100 p, som är en mycket god självbild. Den auktoritära stilen (2) är också relaterad till en hög poäng, men är representerad av endast ett svar. I den eftergivna stilen (3) är det inga poäng som når mycket högre en medelvärdet. Det är också i denna grupp som undersökningens lägsta poäng finns, 5 poäng.

Figur 3. Sambandet mellan föräldrastil och självbild

För att testa om det fanns en signifikant skillnad mellan kategorierna gjordes en t-test . Eftersom kategori två endast representerades av ett svar, plockades denna kategori bort. Alternativet hade varit att dela in svaren i två grupper auktoritativ och icke-auktoritativ, men i svaret i kategori två fanns inslag av både den auktoritativa och den auktoritära stilen (se ovan). Bedömningen att plocka bort denna kategori föreföll vara den mest korrekta. Följande resultat erhöles (tab 2):

Tab 2 Kategorifördelning

	katetgori	N	M	SD
självbild	1	8	77,5	25,6
	3	5	39,8	24,8

$t = 2,6; df = 11; p = 0,024$

Resultatet visade en signifikant skillnad mellan grupperna.

Hypotes 2

Den andra hypotesen som ställdes var om det fanns en bättre relation mellan föräldrar och barn där föräldrar svarat på enkäten. För att testa hypotesen delades materialet in i två grupper, de som svarat på enkäten (grupp 1) och de som inte svarat på enkäten (grupp 2). Ett t-test gjordes på delskalan "Relation till föräldrar och familj", för att se om det var någon skillnad mellan grupperna. Följande resultat erhöles (tab 2):

Tab 3 Grupp fördelning

	grupp	N	M	SD
relation	1	13	16,5	7,6
	2	13	15,5	13,2

$t = 0,237$; $df = 24$; $p = 0,81$.

Resultatet visade inte på någon signifikant skillnad mellan grupperna. Hypotesen kan inte bekräftas.

Diskussion

Föräldrar är ofta sina barns förebilder, då det är mamma och pappa som finns i deras omedelbara närhet. Det är också mamma och pappa som fungerar som handledare och vägledare, inte bara de första åren i livet, utan genom livet. De tillhör som Mead (Mead, 1934 citerad i Evenshaug & Hallen, 2001) uttryckte det, de signifikanta andra i barnens sociala utveckling. Syftet med denna studie var att se om det fanns något samband mellan föräldrastil och barns självbild. Den empiriska undersökningen gav ett resultat som tydde på att ett samband fanns. Undersökningens deltagare, när det gällde föräldrasvaren, var dessvärre för litet för att kunna se ett mer påtagligt samband. Föräldrastilen bedömdes utifrån en enkät med frågor om olika situationer, typiska för relationen föräldrar – barn. Tidigare forskning har visat att barn till föräldrar med tydliga gränser och krav gav barn med bättre självkänsla. Dessa föräldrar var också kärleksfulla och ömsesidiga. Dessutom var de noga med att lyssna på barnens synpunkter, samt gav alltid en förklaring till varför regler skulle följas. Dessa barn utvecklade inte bara en god självkänsla utan var också på det hela taget mer tillfreds med livet. Men ofta när ett samband studeras är det svårt att dra en klar slutsats om det kausala förhållandet. Ovan kategorisering av föräldrastilen ger en förenklad bild av verkligheten. Barnets egen betydelse i sammanhanget får inte tappas bort. Det samspel med omgivningen som sker från den dagen barnet föds, bidrar också barnet själv till. En viktig del av detta samspel är barnets temperament och kognitiva utvecklingsnivå, liksom föräldrarnas personlighet.

En annan viktig aspekt kan vara avsikten med uppfostran. I den auktoritativa stilen fanns en vilja att fostra sina barn till självständiga och ansvarsfulla individer. Den goda självbild som barnen i denna kategori uppvisade kan tyda på att föräldrarna även tog stor del av barnens åsikter och värderingar genom samtal och diskussioner. Detta kan exemplifieras av följande föräldrasvar (situation 4, bil. 1):

” Jag hade blivit besviken på Fredrik att han inte hade talat om det först hemma. Vi hade kunnat diskutera om fördelar och nackdelar med dessa ”saker”. Jag hade bett honom att tänka efter lite mer, inte vara så impulsiv och att prata med oss först.”

Föräldern här visar både känslor och en önskan om en dialog med barnet. Det är dock ingen lätt uppgift att vara förälder. En tydlig gränssättning måste hela tiden samordnas med en rörelsefrihet och restriktioner. I denna gränssättning vägs föräldrarnas avsikt med uppfostran samt samhällets normer och värderingar mot barnets bästa. Kraven från samhället är många, i likhet med farorna, vilket följande enkätsvar (situation 5, bil.1) är ett exempel på:

”Jag hade sagt en bestämd tid. Men barnen måste få ha kompisar och träffas och ha kul på. Vi lever i en farlig värld, man kan bara berätta om farorna, bry sig och lyssna. Men tyvärr kan man inte kedja fast sina barn.”

I den identitetssökande processen är det viktigt att ge den unga individen ett handlingsutrymme, i vilket hon själv tillåts att utforska sig själv och omgivningen.

I denna identitetsutveckling är föräldrar med en auktoritativ stil den mest positiva, då de ger en tydlig ram och ett ömsesidigt förtroende. De eftergivna föräldrarna riskerar att ge ett alltför stort utrymme. Detta kan bli förvirrande för en osäker individ utan klara värderingar. Barn till dessa uppvisar ofta en sämre självkänsla och i vår studie låg de lägre på självbildstestet.

Självbilden är en viktig faktor i identitetsutvecklingen. I och med att barnen kommer in i puberteten sker det viktiga förändringar i jaguppfattningen och självkänslan får nu ett starkare samband med identiteten. Självbeskrivningar av den typ som använts i vår studie utgör en indikator på självkänslan. Barnet gör i denna beskrivning en värdering av sin jagbild, bland annat på grundval av andras uppfattningar. Det är det objektiva självet som värderas, dels det materiella självet (fysiska egenskaper), dels det sociala självet (färdigheter, talanger, begåvning), dels spirituella självet (psykiskt välmående). Denna värdering har vuxit fram ur ett samspel med den omgivande miljön, föräldrarna och sedan kamraterna. Dessa relationer utgör därför en viktig del i självbeskrivningarna. Studien visade att barn med goda relationer till föräldrar och familj också hade en god självbild. Den höga poängen på testet kan vara ett

resultat av att individen känner sig bekräftad och sedd för den hon är, men det kan också vara ett resultat av en god social anpassning. Individens mål och värderingar liknar gruppens. De barn som avviker, kanske i sig har en god självbild och upplever sig som en unik person, men normen individen speglar sig i är en helt annan. Dessa individers självkänsla riskerar att urholkas och ett utanförskap kan upplevas. Detta kan i sin tur leda till en sämre social anpassning och en olyckligare tillvaro. Samhällets tryck på den enskilda individen är idag stort. Man skall vara omtyckt, vacker, framgångsrik, talangfull. De individer som avviker från det rådande mönstret ses som mindre lyckade. Det är samhällets förväntade *pretensions*, inte individens egna. Att lyckas blir ett ändamål i sig. James formel får utseendet $success = self-esteem \times pretensions$, vilket innebär att det är svårt att bli en lyckad person utan redan uppnådd självkänsla. För James var självkänslan beroende av hur väl individen lyckades i förhållande till de krav och mål individen själv ställt.

I enkätsvaren från föräldrarna fanns det även en del som har ställt frågor tillbaka till oss angående piercing- och tatueringar frågan. Frågan är om det inte finns en 18 års lag för att tatuera sig. Det finns ingen lag som förbjuder någon att utföra detta på minderåriga mer än att det går under den allmänna myndighetslagen som är 18 år. Alltså är det helt och hållet föräldrars ansvar. Det är den som utför tatueringar och piercing som sätter sin egen gräns om att tatuera eller inte tatuera. Den större delen av svenska tatueringar begär däremot föräldrars tillåtelse i form av underskrift eller att föräldrarna följer med. Enligt Tatto land i Malmö är gränsen satt vid 15 år och görs bara på de ställen på kroppen som lätt kan döljas. Tatto Land bibehåller 15 års gränsen oberoende av om det skulle finnas föräldrar som tillät att tatuera ett yngre barn.

På frågeställningen om det fanns en bättre relation mellan barn och föräldrar för att föräldrarna svarat på enkäten "Att vara förälder" visade sig inte ha någon signifikans. Tanken med frågan var om det inskickade svaret var förknippat med att kommunikationen skulle vara bättre. Då det visade sig inte ha någon betydelse kanske anledningen vara ett ointresse för vår undersökning eller eventuellt en tidsbrist.

Det fanns ett samband mellan föräldrarelationen och självbilden för hela gruppen som tyder på att föräldrarna har ett inflytande på barnens självvärdering. Dock måste man naturligtvis beakta andra saker som inverkar på självbilden än föräldrarna. Barnet påverkas inte bara av föräldrarna, utan av den totala miljön som familjen omges av, såsom kamrater, skola grannar och som i sin tur ingår i hela den kulturella miljön. Eftersom individens självbild även formas av ett samspel med omgivningen kan detta spela stor roll även när det gäller självbild hos barn. Vi tror liksom Stensaasen och Sletta (2000) att det betyder mycket att man har en

grupptillhörighet och speciellt under pubertetsutvecklingen. Skulle det vara att föräldrars stöd inte är tillräckligt stort kan det nog ske att gruppen går före.

Man måste likafullt tänka på att självförtroende påverkas av olika ting men att som Harris (2001) menar att föräldraskapet skulle vara överskattat tror vi inte alls, vilket ej heller vår studie visade. Men att dra en slutsats att föräldrar är den viktigaste orsaken till bra självbild tror vi är att hårdra det. Både samhällsklimatet och gruppåverkan har stor inverkan i en tonårings liv, framförallt skolans påverkan av barnen. Skolmiljön har vi inte nämnvärt berört i denna undersökning men den och framför allt lärarna har säkerligen en betydande funktion. Barn vill bli uppmärksammade och om dem endast blir det när de gör något olämpligt skapas en misstro gentemot andra, vilket vidare kan generera till en sämre självbild trots att en bra relation till föräldrar finns. Dyer (1985) skriver att det inte är ovanligt att föräldrar medvetet eller omedvetet trycker ner sina barn och som på det viset får en sämre självkänsla. Men det kanske inte heller stämmer utan självkänslan kan möjligtvis uppvägas av en bra social relation med den yttre gruppen. Alltså även om våra hypoteser bekräftades så behövs det en bättre verklighetsförankring för ett sådant påstående. Vore det inte för tidsbristen vore det roligt att titta närmare bakom svaren i exempelvis en djupintervju speciellt när det gäller de värden som ligger ytterst, 5 poäng respektive 108 poäng.

Det finns många sätt att undersöka hur barns självbild blir påverkat och ett område som är intressant är hur stor skolans inverkan på barnen är? En annan intressant aspekt är hur mycket tidsepoken påverkar? I litteraturen som vi använt har det nämnts att det finns en ny föräldrastil på väg att etablera sig. Denna trend är att föräldrar och barn bestämmer tillsammans. Föräldrar tenderar att vara mer konflikträdna i dag och kanske just därför prövar de sig fram med att kompromissa med barnen. Orsaken till detta kan vara den allt mindre tid som familjen har tillsammans och de vill kanske därför ha en ”kvalité-tid” tillsammans och inte en ”konflikt-tid”. Det ska bli av intresse att se framtida forskning när det gäller interaktionen föräldrar och barn.

Referenser

- Aronson, E., Wilson, T.D. och Akert R. M (1994). *Socialpsychology. The heart and the mind.* New York, Harper Collins College Publishers.
- Damasio, A.R. (1999). *Descartes misstag. Känsla förnuft och den mänskliga hjärnan.* Borås, Natur och Kultur.
- Dyer, W. (1986) *Älska dina barn också*, Lund, Forum
- Erikson, E. H. (1993). *Barnet och samhället.* Borås, Natur och Kultur.
- Evenshaug, O & Hallen, D. (2001). *Barn – och ungdomspsykologi.* Lund, Studentlitteratur.
- Harris, J.R (2001) *Myten om föräldrars makt*, Stockholm, Svenska föreningen för psykisk Hälsovård
- Harter, S. (1999). *The Construction of the Self*, New York, Guilford Press.
- Harter, S. (1983), Development Perspectives on Self- System. In P.H. Mussen. *Child Psychology, Volume IV. Socialization, Personality, and social development.* (s. 275-386) New York, John Wiley & Sons.
- Havnesköld, L. och Risholm Mothander, P (2002) *Utvecklingspsykologi Psykodynamisk teori i nya perspektiv*, Stockholm, Liber AB.
- Hwang, P och Nilsson, B (1996) *Utvecklingspsykologi – från foster till vuxen*, Stockholm, Natur och Kultur
- Liedman, S-E. (1999). *Att se sig själv i andra. Om solidaritet.* Falun, Albert Bonniers Förlag
- Lyon, E. (2000). Socialpsykologi. I M. Eysenck (red.) *Psykologi. Ett integrerat perspektiv.* (s. 371-408) Lund, Studentlitteratur.
- Nationalencycledin. (1992). *Band 9.* Höganäs, Bra Böcker.
- Maccoby, E. och Martin, J (1983) Socialization in the context of the family: parent-child Interaction. In P.H. Mussen. *Child Psychology, Volume IV. Socialization, Personality, and social development.* (s. 1-102) New York, John Wiley & Sons.
- Ouvinen-Birgerstam, P (1999) *Jag tycker jag är.* Stockholm, Psykologiförlaget.
- Sandström, S (2000) *Ungdomsvåld orsaker och åtgärder*, Stockholm, Liber AB
- Smith, P. (2000). Social utveckling. I M. Eysenck (red.) *Psykologi. Ett integrerat perspektiv.* (335-370). Lund, Studentlitteratur.
- Smith, R. E. (1999). *Psychology.* Europe, International Thomson Publishing.

Steinberg, L m.fl. (1994) Over-time Changes in Adjustment and Competence among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent and Neglectful families. *Child Development*: 65, s. 754-770.

Stensaasen, S. och Sletta, O (2000) *Grupprocesser om inläring och samarbete i grupper*, Stockholm, Natur och Kultur.

Wrangsjö, B (1995). *Tampas med tonåringar Ungdomsutveckling i familjeperspektiv*, Falun, Natur och Kultur.

Baumrind, D (1967) Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology monographs*, V: 75, s. 43-88, Provincetown, The Journal Press

Muntlig referens

Fong, K (2003-05-25) *Tattoo Land*, Malmö